

Didelė kova jūroje**Atlante paskandinti 25 anglų laivai**

Beveik visa laivų vilkstinė, plaukusi iš Anglijos į Gibraltarą, buvo sunaikinta. Tik aštuoni laivai iš to smarkiai apsaugoto konvojaus paspruko į portugalų vandenis

Is Fiurerio Vyriausiosios būstines. VIII-25. DNB. Vokiečių kariuomenės vyriausioji vadovybė praneša: Povandeniniai laivai ir užjūrių vandenye veikia karo laivai praneša, jog sunaikinti 25 priešo prekybos laivai bendros 148.200 tonų talpos. Iš to skaičiaus povandeniniai laivai po kelių dienų persekiomoje ir po smarkios kovos vien iš 21 prekybos laivo lydimos vilkstinės, kuri plaukė iš Anglijos į Gibraltarą, sunaikino 122.000 tonų. Be to, vokiečių povandeniniai laivai nuskandino vieną Afridžio klasės naikintuvą, vieną lengvą kreiserį ir vieną saugojančią laivą iš lydinčių laivų tarpo. Tik aštuoni laivai iš tos smarkiai apsaugotos vilkstinės paspruko į portugalų vandenis.

Vyriausioji Fiurerio būstine. VIII-25. DNB. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Karo veiksmai Rytose visur sėkmingesnai vyksta toliau.

Kaip jau buvo pranešta specia- liu komunikatu,

povandeniniai laivai ir van- denye veikiantieji karo lai-

vai sunaikino 25 priešo prekybos laivus, bendros 148.200 tonų talpos.

Vien povandeniniai laivai po daugelio dienų persekiomoje ir po smarkios kovos iš vienos vilkstinės, plaukus iš Anglijos į Gibraltarą, išmušė ir sunaikino 21 prekybos laivą, bendros 122.000 tonų talpos. Be to, kovoje prieš stipriausias apsaugos pajėgas jie nuskandino vieną Afridži klasės laivą naikintoją, vieną nedidelį kreiserį ir vieną sargybos laivą. Kovoje prieš Angliją karinės oro pajėgos dienos metu numetė sunkaus kalibro bombų į Great Yarmouth uostą. Nakties metu vokiečių lektuvali puolė uostų iрengimus rytiniame Anglijos pajūryje ir kelis aerodromus Anglijos. Sargybos laivai prie Olandijos pakraščio numušė vieną britų bomboneši. Praėjusių naktį nedidelis skaičius britų lektuvių numetė sprogtamųjų ir padegamųjų bombų keliose vakarų Vokietijos vietose. Padaryti medžiaginių nuostoliai nežymūs. Naktiniai naikin-

tuvai numušė tris britų bomboneši.

BERLIN. VIII-25. DNB. DNB papildomai prie kariuomenės vadovybės pranešimo patiria, kad angliai iš paskutinių jėgų daromi mėgimimai gintis prieš vokiečių povandeninius laivus pasirodė nesėkmingesni. Nors anglų nuotaikoms nuraminti buvo labai išreklamuota povandinių laivų spastu, korvečių ir kitokios apsaugos reikmė, vis dėlto nepavyko suklidyti ne vokiečių puolimui, nei vertinės laivų medžiagos sunaikinimo Geriausiai tai jrodo išskaidymas iš sunaikinimas vieno iš Anglijos į Gibraltara plaukus konvojaus. Vokiečių povandeniniai laivai sunaikino to konvojaus 21 laivą, o kiti 8 laivai buvo priversti ieškoti apsaugos Portugalijos vandenye. Vokiečių povandeniniai laivai energingai pradėjo kovą su apsaugos pajėgomis, ir ta kova, nuskandinant vieną naikintojų vieną korvetę ir vieną apsaugos laivą, pasirodė tokia sėkmingesnė. Dabartinė apsaugos forma pradėta laikyti nepakankama. Ta-

čiau dar labiau padidinant apsaugos jėgas, Anglijos karo laivynas būtų pernelyg apkrautas. Vokiečių povandeniniams ir jūros paviršiaus laivams, o be to, aviacijai atkakliai ir sėkmingesnai tebe- puolant,

Atlantas ir jūrų erdvė aplink Angliją vis labiau tuštėja. o ryšium su tuo vis siauryn eina ir Anglijos aprūpinimas.

NUSKANDINTA EILĖ SOVIETU LAIVU

BERLIN. VIII. 25. DNB. Laikraščio „Voelkischer Beobachter“ laivyno bendradarbis vedamajame straipsnyje iškelia laimėjimus Baltijos jūros kare, kurie dar pakyla, vokiečių laivyno pajėgomis nuskandinus Suomių įlankoje aštuonis sovietų transporto laivus. Šis naujausias laimėjimas rodo, kad sovietų Baltijos jūros laivynas labiau ir labiau nustumiamas į jo vidaus bazę — Kronstadtą. Ir Londono žinių taryba, konstatojama baigiant straipsnį, jau pradėjo rodyti pirmuosius rūpesčius dėl Baltijos sovietų karo laivyno ateities. Jis mano, kad maži vienetai, gal būt, gal atplaukti Stalino kanalu. Tačiau didesnėje laivai šiuo kanalu visiškai negali atplaukti.

Užpuolusiai Iraną britų kariuomenėi vadovauja gen. Wavellis**Anglų kariuomenės daliniai susidurė su pasipriešinimu**

STOCKHOLMAS. VIII. 25. DNB. Reuterio žiniomis, oficialiai anglų patvirtinama, kad karinės britų pajėgos ižygiavo į pietų Iraną.

AMSTERDAMAS. VIII. 25. DNB. Šiandien į Persiją ižygiavusiomis anglų karo pajėgomis, kaip Reuteris praneša,

vadovauja vyriausasis Indijos kariuomenės vadovas generalas Wavellis.

Anglų karo laivyno pajėgoms Persijos įlankoje vadovauja vyriausasis Rytų Indijos karo laivyno vadovas, admirolas Sir Geoffrey Arbuthnot.

AMSTERDAMAS. VIII. 25. DNB. Reuterio agentūra praneša, kad anglų kontingentas išlaipintas Bandarshakpure, prie Persijos bankos.

Anglų kariuomenės daliniai susidurė su pasipriešinimu.

Tačiau dar nesažinoma, kur tas pasipriešinimas pasireiškes ir ar jis didelis.

Anglų karo pajėgas sudarą Anglijos ir Indijos dalinių, ne dominiju kariuomenė.

AMSTERDAMAS. VIII. 25. DNB. Londono radijas praneša, kad Anglijos vyriausybė paimė informaciją iš Turkijos, Egipto, Afganistano ir Saudo Arabijos vyriausybės apie priemones, kurių buvo imtasi prieš Persiją.

STOCKHOLMAS. DNB. Simloje oficialiai paskelbta, kaip Reuteris specialiai pranešime praneša, kad tuo šios dienos britų ir sovietų vyriausybės pradėjo bendrą karinę akciją Iranе. Reuteris iš Maskvos praneša, kad sovietų užsienių reikalų ministeris Molotovas Irano ambasadoriui pareiškė, kad sovietų kariuomenė ižygiavusi į Iraną.

RYGA. VIII. 25. DNB. Maskvos informacijų biuras praneša, jog sovietų vyriausybė savo notoje

Irano vyriausybei nurodė, kad Irano vyriausybė sovietų vyriausybės reikalavimus atmetė. Todėl — sakoma notoje — Sovietų Sąjungos vyriausybė „pasinaudojanti laikinai teisė leisti ižygiuoti sovietų kariuomenės daliniams į Iraną“. Kaip pagrindas imtis tokiai priemonėi notoje nurodomas tariantas „vokiečių pavojus“. Tā notoja sovietų pasiuntinys Teherane rugpiūčio 25 d. įteikė Iranu vyriausybei.

STOCKHOLMAS. VIII. 25. DNB. Reuteris specialiai pranešime dėl Irano pažymi, jog Londono Šiandien į Persiją buvo nurodyta, kad Irano vyriausybės atsakymas į britų ir sovietų rugpiūčio 15 d. demaršą parodo, kad Iranas nesutinka atsižvelgti į tų dvių vyriausybų pasiūlymus. Dabar yra aišku, palaibstebia Londono, kad tolesni demaršai panašiu pagrindu nepaisieks jokio naudingo tikslu ir kad britų ir sovietų vyriausybė savo interesams apsaugoti turės griežtai kitokių priemonių. Reuteris, tarp kitokų, paaškina britų ir sovietų veiksmus prieš Iraną tuo, kad „Iranas esama per didelį skaičių vokiečių“ ir vadina Iraną „nacių intrigu šaltiniu“. Iranas, kaip mano Reuteris, turės būti tramplynas vokiečių puolimui prieš Indiją. Iš Irano turėjė prasidėti taip pat puolamieji veiksmai prieš Sovietų Sąjungą.

NEW YORKAS. VIII. 25. DNB. Associated Press agentūros pranešime iš Teherano, Irano atsakymo notoje į britų reikalavimų ištremti iš Irano vokiečius sakoma, kad Iranas, kaip suvereninė valstybė, pats gali spręsti, kokius svetimšalius reikia ištremti. Iranas jau seniai laikėsi politikos — ištremti iš Irano įtarinės svetimšalius, visiškai kurios pilietybės jie būtų. Toliau toji Jungtinės Valstybių agentūra praneša, kad Iranas

okupavimas, be kitko, až n strateginiu požiūriu reikštingas kontaktas Didžiosios Britai ir Sovietų Sąjungos vyriausybės „pasinaudojanti laikinai teisė leisti ižygiuoti sovietų kariuomenės daliniams į Iraną“. Kaip pagrindas imtis tokiai priemonėi notoje nurodomas tariantas „vokiečių pavojus“. Tā notoja sovietų pasiuntinys Teherane rugpiūčio 25 d. įteikė Iranu vyriausybei.

VASINGTONAS. VIII. 25. DNB. Persijos pasiuntinys kalbėjosi šiandien su valstybės pasekretoriu Sumner Wellesu. Po pasikalbėjimo, kaip Associated Press praneša, jis pareiškė, jog jis valstybės pas sekretoriui visiškai aiškiai išdėstas Persijos padėti ir nabrėžęs, kad Persija žaidusi atvirai žaidima. Anglų ir sovietų teigimai apie didelį kiekį „vokiečių agentų“ buvęs tik pretekstas invazijai. Persijoje jokiu vokiečių agentu nes ir ji visuomet tesiekusi palaikyti su savo kaimynais draugiškus santykius.

STOCKHOLMAS. VIII. 25. DNB. Reuteris specialiai pranešime dėl Irano pažymi, jog Londono Šiandien į Persiją buvo nurodyta, kad Irano vyriausybės atsakymas į britų ir sovietų rugpiūčio 15 d. demaršą parodo, kad Iranas nesutinka atsižvelgti į tų dvių vyriausybų pasiūlymus. Dabar yra aišku, palaibstebia Londono, kad tolesni demaršai panašiu pagrindu nepaisieks jokio naudingo tikslu ir kad britų ir sovietų vyriausybė savo interesams apsaugoti turės griežtai kitokių priemonių. Reuteris, tarp kitokų, paaškina britų ir sovietų veiksmus prieš Iraną tuo, kad „Iranas esama per didelį skaičių vokiečių“ ir vadina Iraną „nacių intrigu šaltiniu“. Iranas, kaip mano Reuteris, turės būti tramplynas vokiečių puolimui prieš Indiją. Iš Irano turėjė prasidėti taip pat puolamieji veiksmai prieš Sovietų Sąjungą.

Kol Jungtinės Valstybių lai-

BERLIN. DNB. Anglų sovietų akcijos dėl Iranos plėtotė vokiečių atitinkamus sluoksnius neužtiko nelauktai. Dabar jau praneštas išveržimas į kraštą, kuris iki paskutinio momento pabréždavo savo jokiu būdu abejonės nesukeliančią neutralumą, šiuo sluoksniu manymu.

Yra ciniškas užbaigimas, skaičius iš ty melagingu tvirtinimų, kad Iranui, eventualiai len esantiems anglų sovietų interesams, gresias pavojus iš jame gyvenančių vokiečių pusės.

Visai nepaisant to, kad tie tvirtinimai apie Iraną gyvenančių Reicho piliečių skaičių autentiškais davinišais ir pačios Irano vyriausybės konstatavimais buvo irodytos kaip melagingi, vis tik tas tvirti-

nimas paliko „galioti“. Wilhelmstrassės sluoksnui manymu, Anglijos kaltė dėl okupacijos naujo krašto, kurio eventueliai dalis yra perleista bolševikams, yra neiginičiama. Maskvos radijo kalbamoji Molotovo nota Iranui, kuri atsiskaitė į 1921 m. Sovietų Sąjungos Iranu sutartį, šiuo sluoksniu manymu, tik dėl to verta dėmesio, kad tai buvo Anglia, kuri pastūmė Sovietų Sąjungą užpulti Iraną tariamiems iš tos sutarties išplaukiantiems sovietų tikslams pateisinti.

ROMA. DNB. Kompetentinguojuose italių sluoksniuose Šiandien anksti rytą praneštas sovietų ir anglų kariuomenės dalinių ižygiavimas į Iraną laikomas viešu neutralumo sulaužymu ir brutaliniu Irano valstybės suverenumo ir neprilausomybės pažeidimu.

Į Vladivostoką atplaukė pirmasis Amerikos laivas su benzinu Sovietų Sąjungai

Japonų spauda reikalauja uždaryti jūros kelią į Vladivostoką

TOKIO. DNB. „Hoši Šimbun“ žiniomis,

Į Vladivostoką jau atplaukė su Graikijos vėliava pirmasis Jungtinės Valstybių tanklaivis su lektuvams skirtu benzinu.

Ryšium su tuo laikraštyje konstatuojama, kad Japonijos vandens keliai, kaip Cugaru ir Soja sasisurial, yra, be abejio, Japonijai svarbesni kaip Panamos kanalas Jungtinėms Valstybėms. Tie Japonijos vandens keliai priklausa gyvybiškai svarbiai Japonijos sričiai.

Kol Jungtinės Valstybių lai-

kysiančios uždarytą Panamos kanalą, tol būsių savaimė suprantama, jei ir Japonija uždarysianti savo vandens keliaus. Japonų tautai nesą didesnio pažeminimo, kaip leisti savo keliaus panaudoti jai prireikiangiems veiksmams.

Todėl tos sritys bei vandens keliai turėtų išsaugoti ir ginamai iki paskutinių jėgų imperatoriaus ir tautos labui.

SENSACINGAS ROOSEVELTO NUTARIMAS DĖL AŠIES VALSTYBIŲ KONFIŠKUOTUJUO LAIVU

NEW YORKAS. DNB. Vaka-

rykštis Roosevelto potvarkis, kuriuo Jungtinė Valstybių laivai galės dabar plaukoti ir su užsienių kraštų įgulomis, New Yorko laivininkystės sluoksniuose sukėlė tokia sensacija, lyg į tų laivų skaičių galėtų būti iutrauktis ir tie laivai, kurie yra federalinių laivininkystės organų žinioje, t. y. ir konfiskuotieji ašies valstybių laivai. Laikraštis „New York Herald Tribune“ tą prezidento potvarkį laiko neturinčiu sau pavyzdžio laivyno istorijoje, nes pagal tą potvarkį į konfiskuotuosius ašies valstybių laivus gali būti paskirti britų kapitonai ir įgulos.

Churchillis mėgina paskutinę milžinišką apgaulę

Vokiečių spauda apie paskutinę Churchillio kalba.

BERLIN. DNB. Berlyno vakarinė spauda, žodis kai cituodama kai kurias ypač pažymėtinas Churchillio kalbos viešas, išsamiai ir iš dalies griežai dėl jos pasako. Laikraščiai ypač pažymi tuos Churchillio pasakymus, kurie tiesloginai prieštarauja jo ankstyvesnėms žodžiams ir kurie Churchilli apibūdina kaip „prestaravimą politiką“.

„Berliner Boersenzeitung“ rašo: „Tas pats žmogus, kuris savo laiku pareiškė, kad bolševizmas nesas... jokia politika ir joks tikėjimas, o tik užkrečiamoji liga“, šiandien angliško bolševikinio fronto kareivius vadina „Kristaus kareiviais“. Jis, kuris jau 1936 metais pareiškė: „Vokietija perdaug syprija, turime ja sunaikinti“, šiandien atsirodo prie radijo ir kaltina mus, kad sukelėme kara“. Aišku, rašo toliau laikraštis, jis vaizduoja dabar ir Sovietus kaip vargšus užpultuosius, kuomet po šios vasaros kariovikių paaškėjo, kad buvo daromas milžiniškas karinis pasiruošimas, rengiantis ar imiausiu laiku paleisti bolševizmą prieš Vokietiją ir Europą.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ be kita ko nagrinėja Churchillio paskelbtuosius karo tikslus ir šiuoreikaliu rašo: „Vienoje savo nešvanicos kalbos vietoje Churchillis parodė tikruosius anglų ir amerikiečių imperializmo planus, būtent, pareikšdamas, jog Atlanto susitikimo tikslas esas „kad plačiomis darbo masėmis visuose koncentuose pradėti vadovauti angliškai kalančios tautos“. Nusigvenę demokratai teikiasi tąt masėms, kurios susirado savo pavidala naujame socialistizme, siūlyti savo vadovybę, mėgindami paskutinę milžinišką apgaulę“.

„Nachtausgabe“ pažymė visų pirm

ma tą nusivylimą, kuri Churchillio kalba sukėlė anglams ir visam angliskai kalbančiam pasauliui. Kalba laikraštis apibūdina šiaip: „Churchillio kalbos prasmė buvo: grasinimai tiems, kurie nestovi Anglijos pusėje, kol ojimai tu, kurie dar nepakankamai už Anglijos liejio krauja, garsūs pažadai ir pagyrimal bolševikams, o be to, prispažinimas, kad jiems padėti bus sunku. Ta kalba buvo pilna di-

džiausios neapykantos Vokietijai. Tai buvo anglų pagalbos šauksmas, — svarbiausia i Jungtinės Valstybes, — iš kurio buvo matyti, kaip labai Churchilli paveikė vokiečių laimėjimai Rytuose ir smūgį Atlante. Todėl atrodė beveik simbolika, kad, klausant tos kalbos per radiją, i ja skverbėsi vokiečių maršu garsai, primindami, kad ši kara dėl Europos aštines nulems ne mela-

gingi plepalai, o kareivų žygis“.

Wilhelmstrassė apie Anglijos premjero kalba

BERLIN. DNB. „Mes esame ne-paprastai dekingi ponui Churchillui už tai, ką jis yra pasakės. Mes iš to pasimokysime ir padarysime sau atitinkamas išvadus“, — taip buvo ironiškai pastebėta šiandien Wilhelmstrassė ryšium su vakar per radiją padarytu Anglijos ministro pirminko pareiškimu,

Churchillio pasakymu.

nes Jame buvo daugiausiai puolama, palyginus su kitais jo pareiškimais. Ypač jūrų laikoma ta blasfemija, kuria siekiama parodyti norą kovoti prieys i peti kartu su bolševizmu už „gėrio pergalę prieš blogi“. Tokiems tvirtinimams privesti prie absurdų turėtu užtekti, kaip čia pabrėžama, to atsakymo, kuri Belgrado rusų metropolias yra davės Churchillio kategorijos žmonėms, kai Canterbury arkivyskupui. Tu pačiu sluoksniniu nuomone, vos keliu vietu iš Churchillio kalbos užtenka jo asmenybei ir politikai sucharakuoti. Jeigu jis susitikima su Rooseveltu Atlanto vandenyno vadina „simbolišku“, tai iš tikruju simbolika glūdi visiškai betarpiskame reikalavime iš Vašingtono ištoti pagaliau į kara, nes, pagal posakį „vienas po kito“, prieina ir Amerikos eilė. Kaip tik šis „vienas po kito“ igauna visiškai ypatingą reikšmę Iranu užpuolimo šviesoje. Tai apibūdina Anglijos politiką:

arba viena po kito ištraukti į kara prieš Vokietiją arba viena po kito užpulti.

Tuo pat užsimojimu prieš Japoniją nukreipti grasinimai, kaip čia toliau pasebima, yra tam tikras šmeštis, dėl kurio gali pasakyti pats Tokio, tuo labiau, kad čia Churchillio pasirinkto posakio

, vienas po kito“ prasmę vos įmanoma ižvelgti. Churchillio užsiminimas apie padėti okupuotose srityse, šiu sluoksniniu nuomone, visiškai patvirtina daug kartu minėta fakta, kad Anglijos visiems tiems kraštams, kuriuos jis yra neatnaujinti būdu ištraukusi į kara, nenori duo i ramybės, nors ir nenugasdindama ju bado karo. Jeigu jis tuo pačiu kalba apie „sutrypta Europą“, tai čia jam reikia priminti tai, kas Vakarose ir Rytuose ašišraukdamas naikino ir niokojo plačias sritis. Toliau gana reikšmingu dalyku Wilhelmstrassės sluoksniniuose laikoma „ai, kad Churchillis, visiškai priešingai, pirmokščiam pareiškimui apie susitikimą su Rooseveltu Atlanto vandenyne, dabar tvirtina, jog visiškai nebuvu bandyta galutinai nustoti karo ir taikos tikslu. Tuo būdu, kaip čia pabrėžiama, jis, iš esmės imant, atmetą dabar tai, kam jis nesenai teikė vilties kaip planui to, kas turėjo įvykti, ir atmetą tai, aišku, dėl to, kad jis, atsižvelgdamas į bolševiku norus, nori turėti laisvas rankas dėl tolesnio įvykių vystymosi.

Po dviejų mėnesių klajonės grīžo į tėviškę

RYGA. DNB. I Latvijos Raudonąjį Kryžių atvyko trys iš Liepojos kilusios seserys 10, 11 ir 12 metų amžiaus. Šios mergaitės buvo su savo tėvais sovietų evakuotos. Drýark, su kitais vaikais jos buvo nuo vėnu atskirtos ir prekių traukinės įsėdėtos. Traukinių, kuriamė jas vežė, sudarė 30 vagonų. Traukinys buvo taip sustatytas, kad tarp kiekvieno vagono, kuria-

me buvo vežami latviai, buvę keleivinius vagonas su čekistais. Po trijų dienų tokios kelionės, kurios nevaikai né maisto, né gerti negavo, čekistai nusistatė jais nuskratyti. Čekistai nusivarė iš vagono 15 vaikų į mišką. Iš baimės vairai pasileido bėgti. Šios trys seserys laikėsi kartu ir dabar po dviejų mėnesių klajonė galėjo grįžti į Rygą.

— Kad aš su P. tikrai nesimačiau... — bandžiau pasiteisinti.

— Me-e-luoji, kalės valke! — vėl sušuko Dunkovas, kumštini trenkdamas į stalą, bet tuoju nuriimes paémē naują papirošą ir man pastumė dézutę: — še, rūkyk, nors ir meluoji!

Antrasis juodas tipas, kitoj pusėj stalo sėdėdamas, vartalojo bylas ir kažin ką rašinėjo, visai nesikišdamas į mūsų kalbas. Dunkovas, visiškai jau nuriimes, vėl kreipėsi į mane:

— Na, sakyk iš pradžios, kaip sukūrėte savo kontrrevoliucinę organizaciją?

Pradėjau kalbėti nuo to, kas man atrodė, jam gerai yra žinoma, būtent: kad atvažiavo pas mane į Alytų panelė M., neradusi manęs namie skambino į Pivašiūnus, kaip jis turėjo sutiki mane Kauno autobusų stotyje, su kuo turėjome susitikti ir t. t. Pasakojau jam labai smulkiai su visomis menkiausiomis detalėmis, stengdamasis rodyti jam visiškai išsamų atvirumą, o labiausiai norédamas daugiau sutrudyti lajko, kad galėčiau apgalvoti, ką reikės saktyti svarbesniais klausimais. Juk mano svarbiausias dabar uždavinys — neužbėgti, nepasakyti to, ko jis dar nežino. Kas jam yra gerai žinoma, ką jau kiti pasakė — ir tebūnie žinoma: nebėra jokios prasmės slėpti. Galiu tik pakartoti, nes ar aš dabar pats vienas paneigsiu ar patvirtinsiu — esmės nė kiek nepakeisiu.

Aš smulkiai pasakojau viską, o jis taip pat viską su visomis, kad ir nereikalingomis, smulkmenomis viską užrašinėjo. Pagaliau priėjome prie to, kad reikėjo pradėti kalbėti, kaip ir kur įvyko mūsų „kontrrevoliucionierų organizacijos“ slaptas posėdis, ką ten kalbėjome ir ką ntarėme.

Dabar jau pasakojau labai atsargiai, daug

Amerikos katalikai prieš Roosevelto politiką

MADRIDAS. DNB. Laikraštis „Alcazar“ rašo, kad „visi Jungtinės Valstybių katalikai yra prieš Rooseveltą“. Visiškai suprasdamas bolševikinių pavoju, Rooseveltas kartu su Anglia surišo savo šalies likimą su ta pačia Maskva. Tuo karo prieš pozicija Jungtinės Valstybės prieš Rooseveltą labai stipriai išaugo. Visuose kataliku sluoksniuose suprantamas pavojuj ir tie sluoksniai visišku atvirumu ir aštrumu užmė pozicija prieš Rooseveltą. Pavysdžiu, Bostono arkivyskupas O'Conellis pavadinė jankų prezidento karo politiką „sveiko amerikiečių žmogaus protot užpuolimui“. Žinomoji „Catholic Society“ paskelbė atsišaukimą į Amerikos katalikus. Sitame atsišaukime griežtai smerkiamas Roosevelto ir Churchillio pareiškimas. „Alcazar“ baigdamas pareiš-

kia, jog „galima būtų surašyti begalinę eilę prieš karą nukreiptu išsireiškimu ir dokumentu Jungtinės Valstybės“.

NEW YORKAS. DNB. Dėl Jungtinės Valstybių vyriausiojo teismo nario Franko Murphio atsišaukimo į Jungtinės Valstybės prieš Rooseveltą kurstytojas labai stipriai išaugo. Visuose kataliku sluoksniuose suprantamas pavojuj ir tie sluoksniai visišku atvirumu ir aštrumu užmė pozicija prieš Rooseveltą. Pavysdžiu, Bostono arkivyskupas O'Conellis pavadinė jankų prezidento karo politiką „sveiko amerikiečių žmogaus protot užpuolimui“. Žinomoji „Catholic Society“ paskelbė atsišaukimą į Amerikos katalikus. Sitame atsišaukime griežtai smerkiamas Roosevelto ir Churchillio pareiškimas. „Alcazar“ baigdamas pareiš-

Ką papasakojo pasidavę Estijoj į nelaisvę politrukas

BERLIN. DNB. Rugpjūčio 18 d., kaip DNB patiria, per kovas Estijos eilė vokiečių kareiviams pasidavę sovietų politrukus M. S. Gorjanovas. Priešingai daugumų kitų politinių komisarų, Gorjanovas darė labai sujaudinė ir atviro žmogaus išpūdij. Vokiečių karininkams jis nupasakojo, kaip jau nuo seniai jis kankino abejonė dėl bolševikinės sistemos teisės. Jis yra ūkininko sūnus ir bolševikams pradėjo tarnauti iš išsitikinimo. Sovietų Sajungoje jam visuomenė sakydavo, jog kitose kraštose viešpataujas skurdas, nedarbas ir didelis neturtas. Kartu su kitių sovietų kariuomenėmis jis buvo atsiustas į Estiją ir čia pamatė, kad tie tvirtinimai yra ne tie neteisingi, bet priešingai, jis matė kaip bolševiku trumpiausiai laiku Es įtį sugriovė. Tai jis priver-

ėsi patiems puli. Dabai tokioje padėtyje yra Sovietų Sajunga. Jau netoli tadienai, kai mes suduose įsmūgi“. Ryšium su šiuo bei ašisvė papasakojo įdomių dalyku apie vadinamą trečiąjį skyrių ir apie jo veikimą. Šis trečiasis skyrius esas ypatingas GPU instrumentas kariuomenės daliniamis prižiūrėti. Šio skyriaus patikimieji dirba labai slaptai ir juo asmenybės nėra žinomas net patiem vadams ir komisarams. Ju uždavinys yra sekti visus pasikalbėjimus, net ir politinių komisarų. Praktiškai niekas negali pareiškėti savo nuomonę, nes jis bus tuoju pat tokio šnipo nugirstas ir apie jį bus pranešta. Labai daug karininkų, komisarų ir vadų tokiu įskundimui pagrindu, net patys nesijaudami kaitais, buvo pašaukti į ši trečiąjį skyrių ir „likviduoti“. Dėl to ir jis apie savo pastebėjimus Estijoje su nieku nėra kalbėjęs.

BERLIN. DNB. Vokietijos kon-sulatai Halyje ir Kuboje uždaryti.

— Kad aš su P. tikrai nesimačiau... — bandžiau pasiteisinti.

— Me-e-luoji, kalės valke! — vėl sušuko Dunkovas, kumštini trenkdamas į stalą, bet tuoju nuriimes paémē naują papirošą ir man pastumė dézutę: — še, rūkyk, nors ir meluoji!

Antrasis juodas tipas, kitoj pusėj stalo sėdėdamas, vartalojo bylas ir kažin ką rašinėjo, visai nesikišdamas į mūsų kalbas. Dunkovas, visiškai jau nuriimes, vėl kreipėsi į mane:

— Na, sakyk iš pradžios, kaip sukūrėte savo kontrrevoliucinę organizaciją?

Pradėjau kalbėti nuo to, kas man atrodė, jam gerai yra žinoma, būtent: kad atvažiavo pas mane į Alytų panelė M., neradusi manęs namie skambino į Pivašiūnus, kaip jis turėjo sutiki mane Kauno autobusų stotyje, su kuo turėjome susitikti ir t. t. Pasakojau jam labai smulkiai su visomis menkiausiomis detalėmis, stengdamasis rodyti jam visiškai išsamų atvirumą, o labiausiai norédamas daugiau sutrudyti lajko, kad galėčiau apgalvoti, ką reikės saktyti svarbesniais klausimais. Juk mano svarbiausias dabar uždavinys — neužbėgti, nepasakyti to, ko jis dar nežino. Kas jam yra gerai žinoma, ką jau kiti pasakė — ir tebūnie žinoma: nebėra jokios prasmės slėpti. Galiu tik pakartoti, nes ar aš dabar pats vienas paneigsiu ar patvirtinsiu — esmės nė kiek nepakeisiu.

Aš smulkiai pasakojau viską, o jis taip pat viską su visomis, kad ir nereikalingomis, smulkmenomis viską užrašinėjo. Pagaliau priėjome prie to, kad reikėjo pradėti kalbėti, kaip ir kur įvyko mūsų „kontrrevoliucionierų organizacijos“ slaptas posėdis, ką ten kalbėjome ir ką ntarėme.

Dabar jau pasakojau labai atsargiai, daug

ko nebeatmindamas, t. y. tyčia praleisdamas, svarbiausia, nebeatmindamas, kuris iš mūsų ką pasakė. Jis taip pat viską kantriai užrašinėjo, bet vėl nuolat pats sau kartodamas tą man jau žinomą iš pirmutinio tardymo įtartiną žodį „t-a-i-p“. Tas jo nelemtas „t-a-i-p“ mane labai erzino. Bet kai pradėjau pasakoti, kad, po mūsų nutarimo nuvažiavę į Vilnių prieš Spalių revoliucijos minėjimo iškilmes, aš ten nesimačiau su tais asmenimis, su kuriais turėjau pasimatyti, ir kad ten nieko nepadariau ir kad man duoto uždavinio neįvykdžiau, jis nieko nebežrašinėjo, tik klausėsi nuolat ironiškai man pritardamas „t-a-i-p, taip“. Man bekalbant, jėjo į kabinetą ir Razauskas. Dunkovas ir aš atsistojome.

— Na, kaip sekasi? — paklausė Razauskas Dunkovą.

— Iš pradžios sakė teisybę, paskui — ką jie darė Kaune — svarbesnius dalykus praleido, o dabar vėl pradėjo akiplėšiskai meluoti. Tik įsivaizduokite sau, koks jis pasidarė nekaltas avinėlis: patsai būdamas kontrrevoliucinės organizacijos vadovas, nuvažiavo į Vilnių su aškiai uždaviniais — sutrukdyti Spalių revoliucijos minėjimo iškilmes — ir nieko ten nepadarė, nes esą kitaip „apsisprendęs“. Nė iš šio, nė iš to, tik iš karto, Vilniuje bebūdamas, „išimyliė“ sovietų valdžią! Pamanykite sau, koks jis gerutis pasidarė — „pamėgo sovietus!“ — iro-nizuodamas Dunkovas aškino Razauskui. — E, nenorū tik rankų tepti, aš jam visą tą slykštę prakeiktą makauļ sutriuškinčią!... — Kumštini man grūmodamas užbaigė Dunkovas.

Po Dunkovo Razauskas puolė iš karto abiem kumštini grūmodamas:

(B. d.)

KRONIKA

ISÉJO „NAUJOJI SODYBA“

Nr. 1 (57), „specialiuju kultūry dvisavaitinis žurnalas“. Red. P. Rimkus. Žurnalas iliustruotas, viršeliai papuošti dažliomis, gilia spaude spaustomis klišėmis. Turi ny straipsniai apie sodus, daržus, paukščių ir bičių ūki. Atskiri poskyriai eukrinių rinkelių augintojams, šeimininkėms, mokslo popularizacijos kampelis. Didoko formato (su viršeliais) 28 ps.

POLITKALINIŲ TREMTINIŲ NUO KARO NUKENTEJUSIŲ ZINIAI

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. Igaliotinio Istaiga praneša, kad Vyr. Igaliotinio Istaigos yra: **Vyr. Igaliotinio Istaiga — Kestučio 6, 1-as aukštetas, Igaliotinio tel. 23124; Registracijos sekacija apie išvėtuosius žuvusius dingusius bei žinos ir politkalinius. — Kestučio 6, 1-as aukštatas, sekcijos ir buhalterijos tel. nr. 23170; L. R. Kryžiaus Vyr. Igaliotinio Istaigos Kauno skyrius nuo karo nukentėjusiems žemėlių. — Laisvės al. 20, II-as aukštatas. (buv. Šaulių Sajungos namai), Skyriaus Vedėjo telef. 20570.**

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. Igaliotinio Istaiga

LIETUVOS UGNIAGESIU ORGANIZACIJŲ SAJUNGOS TARYBOS NARIAMS

Lietuvos Ugniagesiu Organizaciju Sajungos laikinoji valdyba šiuo kveičia 1940 m. birželio mén. 9 dėnā išrinktus Sajungos Tarybos narius į posėdį, kuris įvyks š. m. rugpičio mén. 29 d. 17 val. Sajungos bustinėje, Kaune, Daukanto g. Nr. 12, bt. 12.

Komandiruočių išlaidos Tarybos nariams bus apmokėtos Kaune.

KAUNO VIDURINĖ PREKYBOS MOKYKLA PRANEŠA:

1. Pataisomių egzaminai bus š. m. rugpičio mén. 26—28 d. 9 val.
2. Mokslo prasidės š. m. rugsejo mén. 15 d. 8 val.
3. Naujai įstojančių prašymai pri-

I LAISVE
Redakcija — Duonelaičio 24, tel. 21414, 20530.
Administracija — Mickovičiaus 28 (medinis namelis), tel. 26375, 22430.

Smulkūs skelbimai

VOKIEČIU KALBOS KURSAMAS REIKALINGI MOKYTOJAI

Kreiptis Vytauto prospe. Nr. 63. 594(2)

Prityres, mokas vokiečiu — rusų kalbas, buhalteris ieško tarnybos prekybinėje ar gamybinėje įmonėje Kaune.

Kreiptis „I Laisvės“ Administracijai 76. 574(1)

SKELBIMAS!

Samdomi statinėmis (bačkoms) dirbtų meistrų, — kreipkitis į alaus daryklą „Pašvaistė“ Kaune, Napoleono g. Nr. 2, telef. 29397. 587(3)

Reikalinga ateinanti mergaitė prie 7 mén. vaiko. Žemaičių g. 62a, bt. 2. Kreiptis nuo 15 val. 596(1)

Mažai šeimai reikalinga mokanti namu ruoša tarnaitė. Kreiptis Aukštaičių 17a, butas 3 (iš kiemo). 597(1)

Baigusi kulinarijos kursus turi ilgų metų praktiką ir geras rekomendacijas, mok vokiečiu kalba. ieškau tarnybos didesnėse valgyklose. Kreiptis: Jablonskio g. 5, bt. 12, (3 aukštatas). 606(1)

Asmenys, kurie naudojosi Serebriakovienės ganyklomis, esančiomis Vilijampolėje prie Neries ir Nemuno kranto, prašomi įnesti mokesčius už 1941 m. po 100 rb. už gyvulli 1 Kauno Notaro Burkevičiaus kontora. Laisvės al. 61 Nr. 591(1)

Nesumokejė priklausomos sumos, teismo keliu bus išskota. V. Serebriakovienė 599(1)

Imami iki š. m. rugsejo mén. 10 d. mokyklos raštinėje, Miško g. Nr. 1, 15 aukštė. Prie prašymo reikia priedeti išeito mokslo pažymėjimą ir gimo metrika. Kas dabar neturėtų reikalaujamu dokumentu, galės juos ištekti iki rugsejo mén. 15 dienos.

4. Mokykloje veikia du skyriai: prekybininkų (žemėsnyssis) ir buhalterių (aukštėsnyssis). I prekybininkų skyriu priimami baigę bent penkis pradžios mokyklos skyrius ar žem. žemės ūko mokyklos I klase. O i buhalterių — baigę keturius senasias klasės (tris reformuotas, septynas tarybinės ar prekybos mokyklos prekybininkų skyrių). Prekybininkų skyriuje mokslas fesišas trejus metus, o buhalterių — ketverius.

5. Baigę prekybininkų skyriu, gauja atitinkamus pažymėjimus, o baigę buhalterių skyriu — atestatus su telesto stoti į atitinkamas aukštėsias mokyklas.

Apskritai, baigę prekybos mokyklos bet kuri skyriu yra pageidaujami darbininkai tiek prekybos, tiek pramonės įmonėse.

PRANEŠIMAS

Pastebėta, kad pas kai kuriuos Kauno miesto piliečius ir aplieistiose buvusiu telefono abonentu butuose yra likę nenaudojamų ir be globos Telefono — Telegrafo Stočių priklausačių įvairių telefono įrengimų k. t.: telefono aparatu, komutatorių, gūžtu, saugiklių dėžučių ir kt.

Kadangi visi telefono įrengimai yra Telefono — Telegrafo Stoties nuosavybė, namų valdytojai, savininkai, kiemsargiai ir visi kitų piliečiai, kurių žinioje paminėtu prietaisui rastysi arba kurie žinotų apie tokius prietaisus palikitus be globos ir priežiūros, prasidomi apie tai tuoju pranešti arba prietaisus gražinti šiai adresai: Telefono — Telegrafo Stotis, Ožeškių g. 8, arba Šančių Pašto Istaiga, telefono skyriul ir telefonais 24123, 21678.

Asmenys, kurie iki š. m. rugsejo mén. 10 d. turimus stoties prietaisus negražintu ir apie juos nepraneštu, bus laikomi valdinė turta nuslėpuojais, o juos susiekus, traukiama teisė atsakomybėn.

Kauno T. T. Stoties Administracija 611(1)

Šio mén. 25 d. Romainių sanatorijoje mirė

Bronė Pukaitė

Gedulingos pamaldos bus laikomos Karmelitų bažnyčioje rugpičio mén. 27 d. 7 val. Palydėjimas iš Karmelitų bažnyčios į kapus bus tą pačią dieną 16 val.

Tuoju reikalinga prie naujagimio mažoje šeimoje prityrusi auklė. Saugos geros. Su rekomendacijomis kreiptis į Maietu g. 10a, bt. 3 (Kiekie), tel. 25403. 608(1)

Reikalinga ateinanti tarnaitė prie namų ruošos. Žemaičių g. 62a, II aukštatas. 609(1)

Dailininkui reikalingas mebluotas kambarius, miesto centre. Skambinti 22870, nuo 16 — 18 val. 613(1)

Reikalingi ž naktinių nargai. Atlyginimas mén. 360 rb. Kreiptis į cirko savininką nuo 16—20 v. Mickovičiaus g. Nr. 30. 612(1)

„Pirkime 3—8 PS viadus degtimo varikli. Siūlyti kooperatyvui „Kuras“ (Gedimino g. Nr. 7a, telef. 27868. 589(3)

Reikalinga ateinanti mergaitė prie dviejų valkų. Žemaičių g. Nr. 62a, bt. 1. 604(1)

Kas žino apie lāremtuju š. m. birželio mén. 15 d. iš Kybartų į Rusiją Antano ir Bronės Večerskių likimą, malonėkite pranešti Sofijai Simukonienei, Kybartuose. 605(2)

Pilviškių valstinei reikalingas valst. padėjėjas. Darbo salygas galima sužinoti atvažiavus, keliais bus amžuojant. 607(1)

Vienam asmeniui reikalinga kompanijė, atidarymu maisto prekybos. Pasūlymus siusti „I Laisvės“ administracijai Nr. 18. 598(1)

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN. VIII. 25. DNB. DNB agentūrai pranešama, kad, stengdamiesi sulaikyti vokiečių kariuomenės dalinių veržimai pirmyn, paskutinėmis dienomis viename centriniame Rytų fronto ruože bolševikai įmėsi smarkaus puolimo. Noredami padėti savo sumuštiems junginiams, soviečiai pasiuntė kovoti prieš vienos vokiečių pėstininkų divizijos pozicijas stipriais šarvuociai pajėgais, kurių veikla remė artilerija. Didvyriškoje, visą dieną trūkusioje kovoje vokiečių junginio kariai atmūšė visus puolimus, susilpnindami sovietus skalčiumi ir karo medžiaga. Tris dienas prieš vokiečių linijas išgulejo 95 sovietų šarvuociai, jų tarpe keli 32 ir 45 tonų svorio. Aštuonis karus sovietai mėgino vokiečių pulti. Aštuonis kartus bolševikai kareivai susidurė su ginklu ugnimi. Po narsaus ir sėkmės vokiečių kariuomenės dalinių gynimosi, vokiečių šarvuociai ta pačia diena įsiveržė į sovietų pajėgas, padarydami jiems dideliu nuostoliu. Šalia ligi šiol dar nenustatyto užmuši ir suželstu sovietų karių skalčiaus, į vokiečių rankas pateko daug karo medžiagos. Buvo sunaikinti dar 28 sovietų šarvuociai. Be to, buvo paimta arba sunaikinta 31 patranka ir 30 sunkvežimiu.

HELSINKIS. VIII. 25. DNB. Ilmenio ežero srityje vokiečių aviacijos junginiai rugpičio 24 d. puolė sovietų pozicijas ir voras. Buvo išskaidytos pėstininkų, artilerijos ir tiekimo voras. Vokiečių kovos lektuvai ypač puolė artilerijos ir priešlektuvinės artilerijos pozicijas į priešus nuo Petrapilio. Bomboms patalkius, jie buvo nuteisti.

BERLIN. VIII. 25. DNB. Ilmenio ežero srityje vokiečių aviacijos junginiai rugpičio 24 d. puolė sovietų pozicijas ir voras. Buvo išskaidytos pėstininkų, artilerijos ir tiekimo voras. Vokiečių kovos lektuvai ypač puolė artilerijos ir priešlektuvinės artilerijos pozicijas į priešus nuo Petrapilio. Bomboms patalkius, jie buvo nuteisti.

BERLIN. VIII. 25. DNB. Rugpičio 24 d. greitieji vokiečių junginiai kovoje dėl paskutinių tilų prie Dniepro, kaip DNB patiria, pasiekė naujų laimėjimų. Be to, belaisvių skalčiaus, apie kurį buvo pranešta vakar, vėl paimta į nelaisvę 5.500. Šios kovose bolševikai neeko daugelio priešstankinių pabūklų, tankų, patrankų ir kitokių ginklų. Dėl smarkaus vokiečių puolimo viename aerodrome vokiečiams patiko 5 sovietų lektuvai. Taip pat i-vokiečių rankas atiteko 800 bolševiku arklių.

BERLIN. VIII. 25. DNB. Kaip DNB patiria, viena vokiečių pėstininkų kuopa, kovodama Talino kryptimi, giliai išbrovė į sovietų pozicijas. Čia ji netikėtai atsidurė vėnei sovietų pozicijų aerodrome, kuriame buvo 16 sovietų lektuvų. Soviečiai buvo pasiruoše skristi. Vokiečių pėstininkai kulkosvalžiai sunaikino 13 žemėje esančiu sovietų lektuvu ir 3 jų numušė

bandant jiems skristi. Vienas šios kuopos skyrius kovoje vyras prieš vyra pagrobė vieną sovietų zeni į batereją.

BERLIN. VIII. 25. DNB. Vokiečių karo laivyno veiksmai minomis Baltijos jūros rytinėje dalyje vėl atnešė naujų pasisekimų. Po to, kai rugpičio 22 d. sovietų laivynas dėl minų neteko 3 didelių transportinių laivų, dabar vėl, kaip naujaujios žinios sako, į vokiečių m. n. atsirenkė ir dėl to paskendo 1 sovietų naikintuvą, 3 prekiniai laivai ir 2 minininkai. Tame pačiam jūros plote vokiečių karo jėgos artilerijos svediniai nuskandino 1 sovietų tanklai.

BERLIN. VIII. 25. DNB. Vokiečių aviacijos puolimai viduriniame Rytų fronto ruože rugpičio 24 d. buvo nukreipti į sovietų geležinkelio linijas ir tiekimo kelius. Bombos buvo apgadinta daug geležinkelio stočių įrengimų. Eilė geležinkelio ruožų nutrauktą. Gomelio sriūje smingamieji kovos lektuvai, žemai skridami, puolė sovietų šarvuotus traukinius. I juos buvo taip sėkminges pataikyta, kad liko tik griuvėsių.

HELSINKIS. VIII. 25. DNB. Oficialiai pranešama, kad paskutinėmis dienomis sovietų jūrų karo padėjėjams padaryta dėliu nuostoliu. Suomijos įlankoje sunaikinti vienas priešus naikintuojas, trys minogaudžiai ir 6 transporcio laivai, jų tarpe du tanklai. Smalkai sužolotas vienas prekybos laivas ir vienas minogaudis. Užimtos Suomijos įlankoje Vironlathi salos. Užėmimo metu artilerija nuskandino viena 5.000 tonų prekybos laivą. Laivas buvo pakrautas traktoriais, patrankomis ir tirėjė dėdele įgula. Be to, apgadinta ir padegta keletas priešo laivų ir baidokų. Paimta aštuonių 120 milimetru patrankų, keletas šiaip 120 milimetru patrankų, dideli kiekiei municipijos ir keletas vežimų.

SOVIETŲ S-GOJE VAIKAI TURĖTI DIRBTI I FABRIKUS

STOCKHOLMAS. DNB. Laikraštis „Aftonbladet“ pateikia sovietų radijo pranešimą, kuriuo Soviečiai Sajungoje valkai daugiau kaip 12 metų amžiaus turėti etiti į fabrikus, o jaunesnieji galésiai tolau lankytis mokykla. Išdirbto normos valkams esančios tokios pat, kaip ir suaugusiemis.

RADIO PROGRAMA

TREČIADIENIS, VIII. 27

6.00 Malda, dienos mintys, laikas, pranešimai, tolimesnė dienos programa; Rytinis koncertas; 6.40 Mankšta: 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.15 Koncertas; 8.15—9.15 Pertrauka; 9.15 Žinios; 9.30 Koncertas; 10.10 Vokiečių kariams: Pasivaikščiojimas po Kauno (vokiškai); 10.40 Valgal ir romanai; 11.30 Liaudies kūryba; 11.50 Plokštelių muzika; 12.00 Varpu muzika iš Karo Muziejaus. Tolimesnė dienos programma. Viduridienio koncertas; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Koncerto testinis; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Koncertas; 15.00 Žinios vokiečių kalba. Po Žinų — šokių muzika; 23.00 Programos pabalga.

PRANEŠIMAS
Naujai stojantiems į Šiaulių Muzikos Mokyklą egzaminai įvyks šia tvarka: rugsėjo mén. 1 d. fortepijono kl., rugsėjo mén. 2 d. styginių instrumentų — smulko, violos, violončelės ir kontrebos, rugsėjo mén. 3 d. vargonų kl., rugsėjo mén. 4 d. dainavimo kl., rugsėjo mén. 5 d. pūčiamųjų instrumentų — flėto, obojaus, klarineto, fagoto, valtornės, triubos ir tram-

Taupomosios Vlist. Kasos perkeltos iš Laisvės al. Nr. 68/70 į Laisvės al. Nr. 66 (buvo Kredito Bankas). 614(1)

